

Nr 220.

Av herr **Karlsson** i Grängesberg, om ett räntefritt lån till De blindas förening.

De blindas förening har sedan 1911 erhållit understöd genom anslag på extra stat. Anslaget utgjorde för vart och ett av åren 1911—1914 kronor 25,000 men har detsamma sedan successivt höjts. Från och med budgetåret 1923—1924 har anslaget utgått med 100,000 kronor.

Hos Kungl. Maj:t hemställde styrelsen för De blindas förening, genom skrivelse av den 15 april 1928, om *dels* ett anslag å 100,000 kronor eller samma belopp, som anvisats för de senaste budgetåren, till fortsatt upprätthållande av föreningens verksamhet, *dels* ett tillfälligt tilläggsanslag å 75,000 kronor till förstärkande av föreningens rörelsekapital.

Beträffande motiveringen för det tillfälliga tilläggsanslaget å 75,000 kronor, ber jag få hänvisa till styrelsens ovannämnda skrivelse, varav avskrift bifogas motionen (Bil. 1).

Inspektören för blindundervisningen har tillstyrkt framställningen såväl beträffande anslaget till fortsatt uppehållande av föreningens verksamhet som i fråga om engångsanslaget.

Skolöverstyrelsen har i utlåtande den 31 augusti 1928 anfört följande:

»Såsom den centrala hjälporganisationen för de blindas i vårt land utövar De blindas förening en verksamhet av utomordentlig betydelse. Överstyrelsen har också tidigare vid upprepade tillfällen haft anledning framhålla vikten av att föreningen genom ett så rikligt tillmätt statsbidrag, som omständigheterna kunna medgiva, sättes i stånd att upprätthålla sin verksamhet.

Med hänsyn till de stora svårigheter, de blindas hava att kämpa emot vid utförande av förvärvsarbete av varje slag och då föreningens ekonomiska ställning måste betraktas som synnerligen oviss, eftersom föreningens kapitaltillgång i förhållande till rörelsens omfattning är jämförelsevis ringa och de huvudsakliga inkomstkällorna med undantag av statsbidraget äro av högst oberäknelig art, torde någon reducering av det för budgetåret 1928—1929 utgående statsanslaget enligt överstyrelsens förmenande icke vara möjlig utan att föreningens socialt betydelsefulla verksamhet måste inskränkas. Vad angår det av föreningen begärda tillfälliga tilläggsanslaget å 75,000 kronor får överstyrelsen — under åberopande av vad överstyrelsen anfört i sitt utlåtande den 9 december 1927 angående De blindas förenings utredning rörande möj-

ligheten att nedbringa kostnaderna för föreningens olika verksamhetsgrenar — förorda att ett belopp av 60,000 kronor beviljas för här ifrågavarande ändamål.»

Statskontoret har den 17 oktober 1928 avgivit utlåtande i ämnet samt därvid anført följande:

»Statskontoret har icke funnit anledning till erinran mot att ett extra anslag å 100,000 kronor beviljas De blindas förening jämväl för budgetåret 1929—1930.

Vad åter angår frågan om beviljande av ett ytterligare anslag, varigenom det för föreningen skulle bliva möjligt att öka sin materialdepås rörelsekapital, anser statskontoret det ur principiell synpunkt oriktigt, att staten i annan form än såsom lån lämnar bidrag till en enskild förenings rörelsekapital för affärsverksamhet. Ett dylikt kapital bör nämligen återbetalas, så snart förhållandena det medgiva, och i alla händelser därest föreningen skulle upphöra med den verksamhet, för vilken det ökade rörelsekapitalet avses. I sakens natur ligger, att för ett för drivande av affärsverksamhet lämnat låneunderstöd i vanliga fall bör fordras ränta och, såsom statskontoret i utlåtande den 17 oktober 1927 angående ifrågasatt låneunderstöd till Södra Sveriges fiskeriförening anført (statsverkspropositionen 1928 IX H. T. p. 95), hava erfarenheterna från de fall, då räntefria lån utlämnats, icke synts vara sådana, att ett fortsättande på denna väg kunde anses tillrådligt. Med hänsyn emellertid till den allmännyttiga och behjärtansvärda verksamhet, som av De blindas förening utövas genom dess materialdepå, anser sig statskontoret i detta fall kunna tillstyrka, att erforderlig ökning i föreningens rörelsekapital beredes i form av lån; och då påfordrande av ränta å ifrågavarande lån säkerligen skulle innebära ett icke obetydligt försvårande av nyssnämnda verksamhet, anser sig statskontoret — utan att förbise, att genom räntefrihet bortfaller ett av de moment, som verka för lånets återbetalande snarast möjligt — likväl böra ifrågasätta, att föreningen erhåller lånet räntefritt.

Visserligen bör i allmänhet, såsom statskontoret ock i ovanberörda utlåtande den 17 oktober 1927 anført, i statens intresse fordras säkerhet för utlämnat lån, men det vill synas statskontoret, att karaktären av föreningens verksamhet jämväl skulle motivera ett avsteg från den allmänna regeln i sådant avseende. På grund härav, och då någon säkerhet för lånet icke lär kunna av föreningen lämnas, anser statskontoret sig kunna tillstyrka, att säkerhet i detta fall icke påfordras.

Beträffande lånebeloppet torde detsamma böra begränsas till det av skolöverstyrelsen föreslagna, 60,000 kronor, samt i riksstaten uppföras under utgifter för kapitalökning, rubriken låneunderstöd att — i enlighet med ett av chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet den 2 januari 1924 gjort uttalande i fråga om låneunderstöd till kemisk-växtbiologiska anstalten i Luleå (statsverkspropositionen 1927: Utgifter för kapitalökning sid. 8, jfr även statsverkspropositionen 1924: Utgifter för kapitalökning sid. 2) — utgå av andra statsinkomster än lånemedel.»

I den nu föreliggande statsverkspropositionen tillstyrker regeringen för budgetåret 1929—1930 samma belopp som tidigare utgått, alltså 100,000 kronor för uppehållande av föreningens verksamhet.

Beträffande föreningens framställning om beredande av medel till förstärkande av föreningens rörelsekapital har departementschefen förklarat sig för närvarande icke kunna tillstyrka, att Kungl. Maj:t förelägger riksdagen förslag i sådant syfte, vare sig i den begränsade omfattning, som av skolöverstyrelsen förordats, eller i den form, statskontoret ifrågasatt, nämligen genom att av statsmedel ställa till föreningens förfogande ett räntefritt lån. Kungl. Maj:t har, i enlighet med departementschefens yttrande, å statsverkspropositionen icke ställt något yrkande, vare sig i form av tillfälligt tilläggsanslag eller räntefritt lån.

Den verksamhet, De blindas förening bedriver, är synnerligen behjärtansvärd, och riksdagen bör giva densamma sitt fulla stöd. Då föreningen har att dragas med stora svårigheter på grund av alltför knappt rörelsekapital, bör riksdagen träda hjälpende till och i den form, som Statskontoret förordat, lämna föreningen sitt stöd. Jag hemställer därför,

att riksdagen måtte besluta att i riksstaten uppföra, under utgifter för kapitalökning, ett belopp av 60,000 kronor, att som räntefritt lån ställas till De blindas förenings förfogande.

Stockholm den 21 januari 1929.

Verner Karlsson.

Till KONUNGEN.

Hos Eders Kungl. Maj:t får styrelsen över De blindas förening u. p. a. i underdånighet anhålla, det Eders Kungl. Maj:t täcktes i näder föreslå näst sammanträdande, lagtima Riksdag, att å extra stat för budgetåret 1929—1930 bevilja De blindas förening

dels ett anslag å Etthundratusen (100,000) kronor eller enahanda belopp, som anvisats för senaste budgetåren, till fortsatt upprätthållande av föreningens verksamhet,

dels ett tillfälligt tilläggsanslag å sjuttiofem (75,000) kronor till förstärkande av föreningens rörelsekapital.

Såsom stöd för denna underdåniga anhållan beder styrelsen få anföra följande.

Det årligen utgående statsanslaget till De blindas förening har såsom i föregående ansökningar framhållits utgjort det oundgängliga grundvillkoret för upprätthållande av föreningens verksamhet, och föreligger alltjämt enahanda behov av statsmakternas stöd till fullföljandet av densamma. De av Eders Kungl. Maj:t i skrivelse den 20 maj 1927 angivna ändamål, för vilka statsanslaget i första hand bör disponeras, ha för styrelsen städe framstått såsom de områden, vilka främst böra tillgodoses i en rationell blindvård. Anskaffandet av billigast möjliga arbetsmaterialier åt landets yrkesutövande blinda samt ekonomiskt stöd i övrigt åt arbetsföra blinda för att på olika sätt främja deras strävan att bliva självförsörjande utgöra också huvudpunkterna i det stadgeenliga program föreningen för sig uppställt och under en 40-årig verksamhet inriktat sina ansträngningar på att genomföra. Huru föreningen tillgodosett dessa viktiga grenar av sin verksamhet under hela räkenskapsåret 1927, änskönt Eders Kungl. Maj:ts direktiv beträffande statsanslagets användning gäller först budgetåret 1927—1928, således allenast senare hälften av sagda räkenskapsår, framgår av följande.

I.	Kostnader för upprätthållande av De blindas förenings materialdepå i Stockholm	Kr. 16,868: 75	
	(materialinköp 1927 =		
	Bestridande av fraktkostnader för materialier till blinda i landsorten »	9,009: 87	25,878: 62
II.	Kostnader för understödsverksamheten till förman för behövande arbetsföra blinda:		
	Anslag till Arbetshemmet (korgmakeriverkstäderna) »	15,500: —	
	Anslag till Hantverkshemmet för blinda kvinnor i Stockholm »	12,500: —	
	Anslag till Blindhemmet i Nynäshamn »	1,000: —	
	Kostnader för försäljningsbutikerna i Stockholm och Malmö upprättade för försäljning av enskilda blinda hantverkares arbeten . . »	5,129: 21	
	Tilläggslöner utöver tarifflöner till blinda borstbindare för kompensering av genomlytet orsakad, kvantitativt underlägsen arbetsprestation »	27,500: —	

Understöd, kontanta eller i form av arbetsmaterialier samt hyres- och semesterbidrag till arbetsföra blindas (enligt registraturen) . . . Kr. 53,753: 39 115,382: 60

III. Kostnad för utgivande av De blindas Vecko-
blad 1927 6,358: 65
Kr. 147,619: 87

Vad beträffar det tillfälliga tilläggsanslag å 60,000 kronor, varom här jämväl ansökes, beder styrelsen få anföra.

I skrivelse till Eders Kungl. Maj:t år 1927 anhöll styrelsen om ett engångsanslag av 75,000 kronor till förstärkande av föreningens rörelsekapital och anförde i underdanighet därvid bland annat.

»Såsom bekant inriktar sig föreningens strävanden i främsta rummet på uppgifterna att genom beredandet av arbetstillfällen och tillgång till billiga arbetsmaterialier underlätta de blindas självverksamhet inom för dem tillgängliga yrken. För att ernå dessa syften inköper föreningen för den egna verkstadsdriften såväl som för blindas yrkesutövare i landsorten årligen betydande partier råmaterialier, under 1926 till ett värde av kronor 269,231: 65. För finansierandet av denna viktiga gren av verksamheten förfogar föreningen numera blott över ett kapital av c:a 63,000 kronor, sedan det ursprungliga rörelsekapitalet, som år 1920 uppgick till kronor 155,000, på grund av kristidens prisfall å materialier såväl som färdiga varor reducerats till det nuvarande, ovan angivna beloppet. Det säger sig självt att detta kapital, bundet såsom det är i lagerbestånd och andra redbarheter, icke möjliggör önskvärd kontant likvidering av föreningens inköp för täckande av dess omfattande materialbehov. Såsom en följd av här anförda förhållande har för föreningen icke återstått annat än att verkställa likviden av inköpen med upplånade medel eller anlåtande i stor utsträckning av kredit mot varuväxlar, en affärsmetod, som medför dryga räntekostnader och därigenom även ett fördyrande av materialierna.

Genom beviljandet av det nu begärda tilläggsanslaget å 75,000 kronor skulle föreningens rörelsekapital uppbringas till i det närmaste det belopp, varöver föreningen för ändamålet disponerade år 1920, och som är oundgängligt för den genomsnittliga omslutningen, föreningens omfattande affärsrörelse av skilda slag för närvarande äger.»

Inspektören för blindundervisningen har i utlåtande rörande förberörda engångsanslag tillstyrkt ett sådant å 75,000 kronor, därvid framhållande materialdepåns stora betydelse och dess behov av ett ökat rörelsekapital.

I sitt yttrande över samma framställning ansåg sig Skolöverstyrelsen med fäst avseende å de besparingar å olika utgiftsposter, styrelsen i sin skrivelse till Eders Kungl. Maj:t av den 30 november 1927 tillkännagivit sig ha vidtagit eller ärnar vidtaga, endast kunna tillstyrka ett belopp av 60,000 kronor.

Emellertid anförde herr Departementschefen vid ärendets behandling i statsrådet att han, med uppskattande av det allmännyttiga och behjärtansvärda hos denna sida av föreningens verksamhet, icke för närvarande kunde tillstyrka berörda hemställan, när han icke ansåg den ekonomiska utredning, som till stöd härför framlagts, tillfyllestgörande.

När styrelsen nu ingiver förnyad framställning om erhållande av ett engångsanslag till rörelsekapital för De blindas förenings materialdepå, får den därför utöver det ovan sagda anföra följande.

De blindas förenings kapitaltillgångar redovisas i 5 stora huvudgrupper nämligen:

1. Föreningens egna tillgångar eller »Föreningens allmänna kassa»,
2. Sjukkasfonden,
3. Hantverkshemmets för blinda kvinnor fond,
4. Arbetshemmets för blinda fond och
5. Bibliotekets fond.

Av dessa ha »arbetshemmet för blinda» och »bibliotekets» fonder tillförts föreningen därigenom, att resp. »Föreningen för ett arbetshem för blinda» och »Föreningen för blindskrift» på De blindas förening överlåtits sina resp. verksamheter jämte kapital, i den förhoppning att — då de själva syntes få allt mera svårt att hålla rörelsen flytande — en centralisation av blindfilantropiens skilda arbetsområden bättre skulle kunna trygga delarnes ekonomi. De blindas förening har i överensstämmelse med vid överlåtelsen fastställda villkor redovisat de båda institutionernas räkenskaper såsom särskilda fonder. Genom att intressera offerviljan på håll, som »Föreningen för blindskrift» ej sökt, har De blindas förening kunnat bringa det därhän, att »biblioteket» ej betungar föreningens ekonomi, varemot »arbetshemmets för blinda» övertagande årligen åsamkar föreningen avsevärda förluster (för räkenskapsåret 1927 kronor 15,500).

»Sjukkasfonden» och »hantverkshemmets för blinda kvinnor fond» ha grundlagts av De blindas förening själv samt tid efter annan var för sig fått emottaga för ändamålen direkt skänkta medel. »Sjukkasfonden» bör givetvis redovisas skild från övriga räkenskaper och »hantverkshemmet» har också ansetts böra redovisas såsom särskild fond, när dess kapital till största delen tillkommit genom donationer. Sjukkasfonden bär sig icke själv (förlust 1927 kronor 3,500), ej heller »hantverkshemmet» (förlust 1927 kronor 12,500).

Då de olika fondernas kapital givetvis böra — så långt föreningen det förmår — vidmakthållas och i första rummet med sina kapital tillgodose sina egna verksamhetsområden, återstår för De blindas förening att med »föreningens allmänna kassa» finansiera sina övriga intressen.

Bokslutet pr ³¹/₁₂ 1927 för räkenskapsåret ¹/₁—³¹/₁₂ 1927 visar följande »Utgående balansräkning» (se bilaga A).

Granskas balansräkningen framkommer

att föreningen äger 3 fastigheter, bokförda till sammanlagt värde av kr 670,000: — och intecknade för kr. 578,898: 80, vadan i dessa investeras ett kapital av	91,101: 20
att föreningens båda försäljningsbutiker för blindas arbeten tarva ett kapital av	20,601: 81
att aktier föreligga till ett värde av	17,900: —
att »sjukkasfonden» har skuld	614: 53
att intresseräkning likaledes visar skuld	2,330: 38
att 4 donationsfonder uppvägas av samma fonders placerade medel, vadan dessa belopp kunna lämnas ur räkningen;	
att materialdepåns lager uppgår till	79,446: 76
» fordringar » »	15,351: 46
	94,798: 22
att borstbinderifabrikens lager » »	39,979: 15
» fordringar » »	13,113: 38
	53,092: 53
att fabriksbodens lager » »	13,540: 76
» fordringar » »	743: 98
	14,284: 74
att ¹ träförädlingsfabrikens lager » »	3,752: 90
» fordringar » »	87: 50
	3,840: 40
att maskininventariet upptagits »	20,000: —

(behövde nog kraftigare nedskrivs).

Kr. 318,563: 81

¹ den för materialdepåns viktiga drift nödvändiga.

lägges härtill kassa och banktillgodohavande tillhoppa 22,796: 32
 erhållas »allmänna kassans» tillgångar Kr. 341,360: 13.

Avdrages bärifrån

dels kapitalbehållningen Kr. 58,686: 84
 dels reservation till första hälften av räkenskaps-
 året 1928 halva det för budgetåret 1927—1928
 erhållna statsanslaget » 50,000: — 108,686: 84
 återstår att på lånevägen anskaffa Kr 232,673: 29.

Detta belopp har sålunda anskaffats

att mot säkerhet av värdepapper, tillhöriga »allmänna kassan», »ar-
 betshemmets», »bibliotekets» och »hantverkshemmets fonder
 i bank upplånats 137,000: —
 att utan säkerhet tillfälligt upplånats 16,500: —
 » » » 17,674: 07
 att av »arbetshemmets», »bibliotekets» och »hantverkshemmets» till-
 fälligtvis icke i värdepapper placerade medel upplånats 24,296: 98
 att mindre skuldbelopp till »Sympathiafonden» och »Lyckopennin-
 gen» uppgå till 1,096: 04
 att varuskulder föreligga
 för materialdepån 32,784: 73
 » borstbinderifabriken 958: 42
 » träförädlingsfabriken 1,086: 99
 » fabriksboden 1.276: 06 36.106: 20
 eller lika med ovanstående Kr. 232,673: 29.

Materialdepån bör inköpa sina varor så billigt som möjligt, vilket endast kan ske genom avslutande av stora partier på en gång och mot kassadoku-
 ment eller eljest mot kontant likvid. I möjligaste mån har föreningen sökt
 realisera detta önskemål genom att till depåns förfogande ställa medel, för
 vilkas tillhandahållande den, utan att därför belasta depån, betalat ränta —
 en för föreningen synnerligen betungande börda. Depåns kapitalbehov upp-
 går, såsom av ovanstående synes, till omkring kronor 95,000 + 33,000 eller
 i runt tal till kronor 125,000. När föreningen funnit ett kapitaltillskott
 av kronor 75,000 önskvärt, har denna summa framkommit såsom behöblig för

att täcka ständigt svävande varuskulder c:a 35,000: —
 att återbetala av fonderna lånade medel » 20,000: —
 att » tillfälligt upplånade » » 20,000: — 75,000: —.

Genom här ovan framlagda utredning anser sig styrelsen tillfyllest ha
 ådalagt, att för materialdepåns rationella skötsel utöver redan tillgängliga
 medel erfordras ett tillskott av åtminstone 75,000 kronor. Ehuru Skol-
 överstyrelsen med hänsyn till de besparingar, som å vissa föreningens utgifts-
 poster företagits eller ytterligare skola företagas, tillstyrkt ett från 75,000
 till 60,000 kronor reducerat anslag, finner sig styrelsen likväl böra vidhålla
 sin framställning om ett engångsanslag av 75,000 kronor, enär detta belopp
 enligt vad den ekonomiska utredningen ger vid handen icke ens kan anses
 täcka det verkliga behovet.

I den fasta förvisningen att de riktlinjer, föreningen med avseende å sin
 verksamhet hittills följt, särskilt i vad den avser främjandet av de blindas
 självförsörjning, fortfarande skola vinna Eders Kungl. Maj:ts och Riksdagens
 godkännande, vågar styrelsen under hänvisning till vad ovan anförts i under-
 dånighet hemställa,

det Eders Kungl. Maj:t tacktes åt De blindas förening u. p. a. av statsmedel utverka

dels ett anslag å 100,000 kronor för budgetåret 1929—1930,
dels ett tillfälligt tilläggsanslag å 75,000 kronor för samma budgetår.
Stockholm den 15 april 1928.

Underdånigst
för styrelsen över De blindas förening u. p. a. . .

ALRIK LUNDBERG,
Ordförande.

Klas Lundin,
Sekreterare.

Utgående balansräkning den 31 december 1927.

Kassa Räkning	4,498: 14	Kapital	58,686: 84
Checkräkning i Skandinaviska Kredit A.-B.	633: 70	C. G. Thulins fond	10,000: —
Checkräkning i Södermanlands Enskilda Bank	<u>17,664: 48</u>	Troed Nelsons fond	10,000: —
6 Brunfiskens Räkning	315,000: —	Moritz Hirsch's fond	5,000: —
4 » »	180,000: —	Ida Öhmans fond	<u>5,000: —</u>
25 Repslagarens »	175,000: —	6 Brunfiskens Intecknings Räkning	30,000: —
<i>Försäljningsbutikerna:</i>		4 » » »	147,698: 80
Jakobsgatan	16,727: 48	25 Repslagarens » »	155,000: —
Malmö	<u>3,874: 33</u>	Reverslåns Räkning	137,000: —
Aktiers Räkning	20,601: 81	Sympatiafonden	667: 90
Sjukassans Separat Räkning	17,900: —	Lyckopenningens Räkning	428: 14
Fondernas Medels Räkning	614: 53	Arbetshemmets Separat Räkning	9,832: 94
Intresse Räkning	30,000: —	Bibliotekets Separat Räkning	1,484: 67
<i>Materialdepån:</i>	2,330: 38	Hantverkshemmets Separat Räkning	12,979: 37
Lager	79,446: 76	Statsanslagets Räkning	50,000: —
Fordringar	<u>15,351: 46</u>	Tillfälliga Räkningar	16,500: —
<i>Borstbinderifabriken:</i>	94,798: 22	De Blindas Dags Räkning	17,674: 07
Lager	39,979: 15	Materialdepåns Skulder	32,784: 73
Fordringar	<u>13,113: 38</u>	Borstbinderifabrikens Skulder	958: 42
<i>Träförädlingsfabriken:</i>	53,092: 53	Träförädlingsfabrikens Skulder	1,086: 99
Lager	3,752: 90	Fabriksbodens Skulder	<u>1,276: 06</u>
Fordringar	<u>87: 50</u>		36,106: 20
3,840: 40			
<i>Fabriksboden:</i>			
Lager	13,540: 76		
Fordringar	<u>743: 98</u>		
Maskininventariets Räkning	20,000: —		
Kronor	950,258: 93		Kronor 950,258: 93

